

**UCHWAŁA NR XXXIII/264/21
RADY GMINY KOSTOMŁOTY**

z dnia 30 marca 2021 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego programu wspierania rodziny na lata 2021-2023, w gminie Kostomłoty

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 713 ze zm.), art. 176 pkt 1 oraz 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 821 ze zm.) Rada Gminy Kostomłoty uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny program wspierania rodziny na lata 2021-2023, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Kostomłoty.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Kostomłoty

Agnieszka Śladowska

Gminny program wspierania rodziny

na lata 2021 - 2023

Spis treści:

1. Wprowadzenie.....	2
2. Podstawa prawna	4
3. Organizacja wspierania rodziny.....	6
4. Charakterystyka gminy.....	7
4.1 Sytuacja demograficzna gminy	9
4.2 Rynek pracy	9
5. Wsparcie finansowe i pozafinansowe dla rodzin z dziećmi	10
5.1 Wsparcie w ramach systemu pomocy społecznej.....	11
5.2 Wsparcie w ramach systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej.....	13
5.3 Wsparcie w ramach świadczeń rodzinnych, 500+, 300+, fundusz alimentacyjny, karta dużej rodziny.....	15
5.4 Interwencja kryzysowa i poradnictwo specjalistyczne.....	17
6. Wsparcie w ramach systemu edukacji	17
7. Analiza SWOT.....	19
8. Cele i zadania programu :	
- główny	21
- szczegółowe	21
9. Harmonogram realizacji programu	22
10. Finansowanie Gminnego Programu Wspierania Rodziny	25
11. Ewaluacja, monitoring i ocena programu.....	25

1. Wprowadzenie

Rodzinę definiujemy jako grupę osób powiązanych ze sobą poprzez pokrewieństwo lub powinowactwo. W węższym znaczeniu są to rodzice wraz z dziećmi, czyli tzw. rodzina nuklearna. Rodzina, zdaniem socjologów i według najprostszych jej definicji, to „**najważniejsza, podstawowa grupa społeczna, na której opiera się całe społeczeństwo**”. Jest ona pierwszym i najważniejszym środowiskiem, w którym kształtuje się osobowość dziecka. Rodzina oddziałuje na dziecko przekazując mu system wartości oraz tradycje.

Dokonujące się zmiany społeczne i gospodarcze niosą ze sobą wiele skutków pozytywnych ale niestety również i negatywnych, które przyczyniają się do rozpadu rodziny.

Nie ulega wątpliwości, że problemy rodziny kształtują się w ścisłym związku z sytuacją społeczno-ekonomiczną otoczenia, w którym ona funkcjonuje. Niezależnie od form gospodarowania, społecznego czy systemu kulturowego, istnienie rodziny zawsze związane jest z istnieniem społeczeństwa, które jednocześnie wyznacza jej określone cele, zadania i funkcje, umożliwiające podejmowanie procesu edukacji kolejnych młodych pokoleń. Tworząc nowe życie, będąc podstawą jego istnienia i rozwoju, mając własne prawa rodzina uczestniczy w życiu społeczności lokalnej i religijnej, narodu, społeczeństwa i państwa. Rodzina jest mikrostrukturą społeczną, z jednej strony stanowi pełną autonomię swojego życia, a z drugiej jest ściśle powiązana z całym otoczeniem społecznym.

Rodziny europejskie w okresie minionych trzystu lat uległy olbrzymim przeobrażeniom, które nie przebiegały bezkonfliktowo. Radykalne przeobrażenia życia gospodarczego, społecznego i ustrojowego powodowały i nadal powodują oprócz skutków pozytywnych, wiele następstw w poważnym stopniu dezorganizujących życie rodzinne. Szczególną rolę w teorii przemian rodziny współczesnej odgrywają zmiany związane z przejściem od typu społeczeństwa rolniczego do przemysłowego i zmianą charakteru środowiska zamieszkania ludności.

Oba te czynniki – industrializacja i urbanizacja – wywarły ogromny wpływ na strukturę i funkcjonowanie rodziny. Przez całe wieki (od niewolnictwa w starożytności poprzez feudalizm i kapitalizm) rodzina podlegała silnej władzy ojca, który był jej jedynym żywicielem i „głową”. W rodzinie tej ojciec posiadał decydujący głos we wszystkich sprawach rodzinnych i w odróżnieniu od matki był prawnym opiekunem dzieci oraz reprezentował wszystkich członków rodziny na zewnątrz. Od pozycji ojca w rodzinie nadano jej nazwę patriarchalnej. Rodzina patriarchalna, zwana też rodziną tradycyjną i instytucjonalną była wielopokoleniowa i przeważnie wielodzietna, a także produkcyjna. Tworzyła ona zwartą wspólnotę, która zdolna była przeciwstawić się wrogim naciskom politycznym, ideologicznym czy ekonomicznym. Osobiste cele, dążenia i pragnienia jednostki były sprawą drugorzędną w stosunku do obowiązujących w niej norm i ról rodzinnych.

Wszystko to uległo zmianie w epoce poindustrialnej (poprzemysłowej), która przypadła na wiek XX. Stopniowo – lecz nie bez konfliktów – kształtował się nowy model rodziny, określany

terminem „rodziny współczesnej”, który można scharakteryzować następująco: podstawową i preferowaną formą jej egzystencji jest rodzina mała (dwupokoleniowa), posiadająca oddzielne mieszkanie i prowadząca odrębne gospodarstwo domowe. Oprócz męża nierzadko pracuje także żona. Dominuje rodzina nie produkcyjna. Główna aktywność rodziny nakierowana jest na wybrane funkcje, które jednak wypełnia ona w sposób bardziej „pogłębiony”. Rodzina staje się grupą coraz bardziej intymną.

Jak twierdzi Z. Tysza, w rodzinach epoki postindustrialnej można zaobserwować następujące zjawiska:

- znaczny wzrost zatrudnienia kobiet, –egalitaryzację (zrównanie) w małżeństwie i rodzinie,
- relatywne zmniejszenie wartości dzieci dla rodziców (we względu na obecność wartości konkurencyjnych),
- zróżnicowanie norm i wartości u poszczególnych członków rodziny, –wypieranie wartości tradycyjnych,
- autonomizację członków rodziny, –wzrost liczby konfliktów małżeńskich i rozwodów,
- mniejszy procent osób pozostających w sformalizowanych związkach małżeńskich, itp.

Trudno jednoznacznie stwierdzić, czy analizując przemiany współczesnej rodziny, mamy do czynienia z kryzysem, czy też transformacją. Zależy od tego, z jakiego punktu widzenia spogląda się na tę sprawę. Możemy patrzeć na zmiany w rodzinie z punktu widzenia jednostki i wówczas dojdziemy do wniosku, że wolność tejże jednostki w zakresie wyboru kształtu związku i decydowania o jego długości, prokreacji, jak i możliwość samorealizacji nie jest przejawem kryzysu.

Nie można natomiast nie dostrzegać zagrożeń stojących przed rodziną, jak również zaniechać prób dostosowywania jej do otaczającej rzeczywistości. Ponadto nie można pomagać rodzinie, nie znając jej doświadczeń i świata wartości. Podejmując jednak tematykę przemian rodziny, należy pamiętać również o tym, że rodzina sama w sobie jest zjawiskiem złożonym i różnorodnym, osadzonym w konkretnym kontekście historycznym, społecznym i kulturowym, co oznacza, iż zmiany rodziny mogą zachodzić:

- w różnym tempie, szybciej lub wolniej, drogą ewolucji lub rewolucji;
- w różnych obszarach, np. bardziej w sferze świadomości (oczekiwań, ideałów), niż w realnej rzeczywistości (praktyce życia codziennego);
- w różnym zakresie, czyli obejmować kilka dziedzin życia rodzinnego, jedną lub wszystkie; – w różnym kierunku, np. konserwatywnym lub liberalnym;
- z różnych przyczyn: zewnętrznych, wewnętrznych (rodzina może być przedmiotem i podmiotem zmian), ekonomicznych, politycznych, społecznych, kulturowych, psychologicznych.

Dzięki powołaniu służb wspierających rodziny, w których zachodzi potrzeba działania na rzecz poprawy warunków panujących w danym środowisku, można szybciej zapobiegać sytuacji prowadzącym do zniszczenia trzonu rodziny. Działania służb i instytucji powołanych do pracy na rzecz dobra rodziny i dziecka powinny być zintegrowane ponieważ problemy występujące w rodzinie są złożone i wymagają interdyscyplinarnej współpracy. Choroba alkoholowa rodziców, przemoc w rodzinie, niewydolność w

wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych, wypadki losowe to główne problemy dezorganizujące życie rodzin. Różnorakie formy wsparcia na rzecz rodziny problemowej należy docenić i ciągle udoskonalać.

Zamiast zastępować i wyręczać rodzinę w wypełnianiu jej roli, należy ją przede wszystkim wspierać, wspomagać, aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie. Wsparcie okazane rodzinom i dzieciom powinno mieć charakter profilaktyczny oraz powinno zostać udzielone najwcześniej jak to możliwe. Szukając prób pomocy dziecku, uwagę należy skupić nie tylko na problemach dziecka, ale także na problemach jego rodziny. Wobec tego w pracy socjalnej zaproponowano oddziaływanie zindywidualizowane nakierowane w pierwszej kolejności na dzieci, a w drugiej na matki, gdyż to głównie kobiety są beneficjentami pomocy społecznej.

Podstawą do rozwiązywania problemów społecznych jest wsparcie rodziny w odbudowywaniu prawidłowych relacji w rodzinie oraz we właściwym wypełnianiu ról społecznych przez jej członków. Wsparcie rodziny powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem. Wszelkie działania powinny być prowadzone za zgodą rodziny i jej aktywnym zaangażowaniem, uwzględniając zasadę pomocniczości. Główna zasada, jaka powinna towarzyszyć wsparciu to pomocniczość. Gdy będziemy z rodziną w dobrych relacjach i nasza pomoc nie będzie okazywana na siłę wzbudzając negatywne emocje u osób uczestniczących w całym postępowaniu, wówczas osiągniemy pozytywny rezultat. Systemy wsparcia powinny być okazywane wszystkim rodzinom, tym biologicznym jak i zarówno zastępczym. Kadra, która współpracuje z rodziną powinna być odpowiednio wykwalifikowana i obiektywna w całym swoim działaniu. Wszelkie działania wspierające w utrzymaniu pełnej rodziny są również ważne ze względów społecznych i ekonomicznych, konieczne z uwagi na obniżenie kosztów związanych z pobytem dziecka w rodzinie lub instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Do zadań własnych gminy należy tworzenie 3 letnich programów wspierania rodziny. Program został opracowany na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wsparciu rodziny i systemie pieczy zastępczej przez pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kostomłotach i ma na celu pomoc rodzinom zamieszkałym na terenie gminy, wykorzystując zasoby własne.

2. Podstawy prawne i powiązania Programu z gminnymi dokumentami strategicznymi

Zapisy Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Kostomłoty na lata 2021-2023 są odzwierciedleniem standardów i norm prawa wynikających z ustawodawstwa krajowego oraz strategicznymi dokumentami obowiązującymi w Gminie Kostomłoty znajdujących się m.in. w:

- Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r. (Dz. U. z 2009 r. Nr 114poz.946),

- Ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1111 z późn.zm.),
 - Ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1586 z późn.zm.),
 - Ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2019 r. poz. 473 z późn. zm.),
 - Ustawie o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci z dnia 11 lutego 2016 r.(Dz. U. 2019r. poz.2407z późn. zm.),
 - Ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 218),
 - Ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019r. poz.2277),
 - Ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2019 r. poz. 852 z późn.zm.),
 - Ustawie o świadczeniach rodzinnych z dnia 28 listopada 2003 r. (Dz. U. 2020r. poz. 111), – Ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U. z 2019 r. poz. 670 z późn. zm.),
 - Ustawie z dnia 5 grudnia 2015 r. o Karcie Dużej Rodziny (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 1390),
 - Ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 111),
 - Ustawie z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. 2019 r. poz. 1390z późn. zm.),
 - Ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. 2019 r. poz. 688 z późn.zm.),
 - Ustawie z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. 2019r. poz. 2086 z późn.zm.).
 - Strategią Rozwoju Gminy Kostomłoty na lata 2016-2022, przyjętą Uchwałą nr XXI/118/16 Rady Gminy Kostomłoty z dnia 16.03.2016r. której celem strategicznym jest:
 - Poprawa warunków aktywnego spędzania czasu wolnego oraz jakości życia mieszkańców gminy.
 - Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kostomłoty na lata 2016-2020, przyjętą Uchwałą Nr XXVI/167/16 Rady Gminy Kostomłoty z dnia 6 września 2016 r.
- spójność z następującymi celami strategicznymi:
- Nr 1 „Przeciwdziałanie ubóstwu i bezrobociu oraz zapobieganie ich skutkom”,
 - Nr 2 „Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży”,

- Nr 3 „Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym”,
- Nr 4 „Wspieranie rodzin i osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.
- Programem przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na terenie gminy Kostomłoty na lata 2016-2021, przyjętym Uchwałą Nr XXI/120/16 Rady Gminy Kostomłoty z dnia 16 marca 2016 r.

3. Organizacja wspierania rodziny

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada na gminy obowiązek opracowania i realizacji gminnych 3-letnich programów wspierania rodziny.

Celem Programu jest zaplanowanie i podjęcie działań w zakresie pomocy rodzinom naturalnym przeżywającym różnego typu trudności zakłócające lub uniemożliwiające prawidłowe wypełnianie podstawowych funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz stworzenie spójnego i skutecznego systemu pomocy dla rodzin. W świetle założeń ustawy, pomoc dziecku i jego rodzinie powinna mieć charakter interdyscyplinarny i być udzielana przez właściwych specjalistów w ramach zintegrowanego lokalnego systemu. Ważne jest, aby zarówno działania, jak również decyzje względem rodziny i jej członków były podejmowane przy współpracy wyspecjalizowanych instytucji tj. pomocy społecznej, szkoły, sądu, policji itp.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dokonała podziału zadań i kompetencji pomiędzy jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej. Poniższa tabela przybliży ten podział.

Tabela 1. Podziału zadań i kompetencji pomiędzy jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej

Gmina	Powiat	Samorząd województwa
• Profilaktyka – wspieranie rodziny • Asystent rodziny • Rodziny wspierające • Ośrodki wsparcia dziennego • Inne podmioty i instytucje działające na rzecz dziecka i rodziny (np. szkoły)	• Piecza zastępcza i instytucjonalna • Usamodzielnienie pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej • Rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka • Placówki opiekuńczo wychowawcze • Organizator pieczy zastępczej – koordynator • rodziny pomocnicze	• ośrodek adopcyjny • regionalna placówka opiekuńczo - terapeutyczna • interwencyjny Ośrodek Proadopcyjny

Zadaniem ustawowym gminy jest wprowadzenie asystenta rodziny do bezpośredniej pracy z rodziną przeżywającą trudności. Asystent rodziny zajmuje się niezależnie od pracowników socjalnych, wyłącznie pomocą i pracą z rodziną. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowanie dzieci. Jego głównym zadaniem jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny oraz podjęcie działań zmierzających do zażegnania kryzysu w rodzinie. Nienormowany i elastyczny czas pracy asystenta rodzinnego służyć ma realnym potrzebom i rytmowi życia rodziny.

Rolą asystenta rodziny nie jest powielanie pracy pracownika socjalnego, którego zadanie polega między innymi na systematycznej diagnozie środowisk zagrożonych wykluczeniem i udzielanie im odpowiedniego wsparcia. Asystent rodziny kierowany jest do pracy tylko z tymi rodzinami, w których sytuacja dziecka małoletniego wymaga wsparcia zewnętrznego. Koniec zatrudnienia ustaje wówczas gdy rodzina osiągnie samodzielność i prawidłowo wykonuje funkcje opiekuńczo – wychowawcze.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy również współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, albo w rodzinnym domu dziecka. Gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- 10 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 30 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 50 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej

4. Charakterystyka gminy

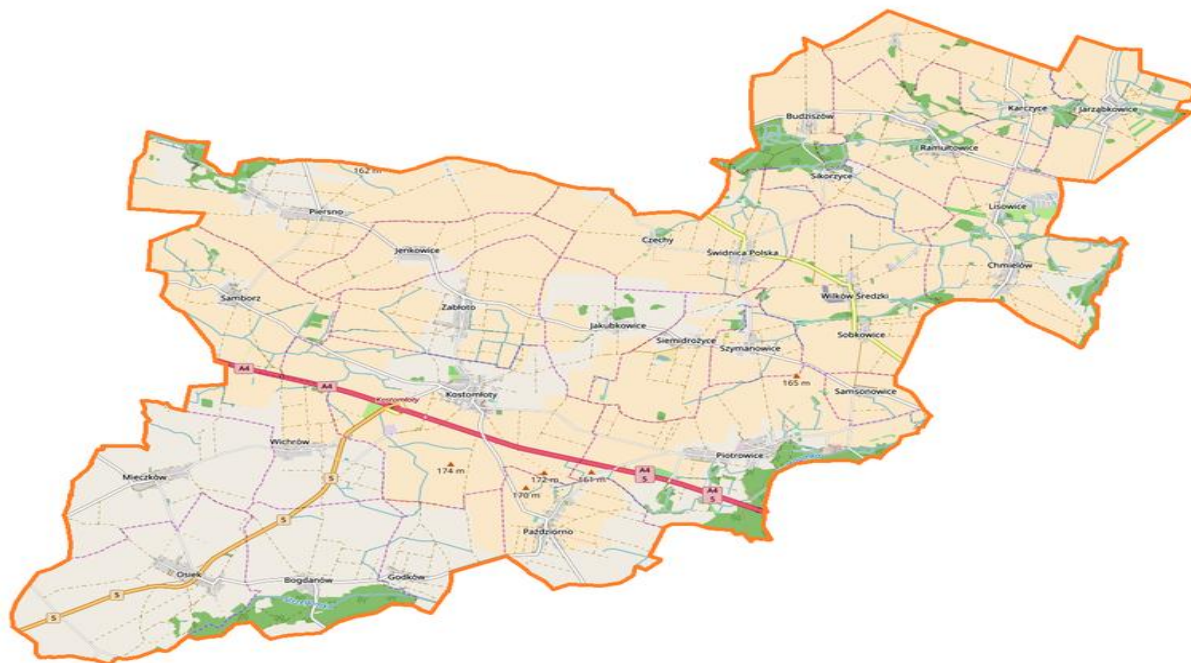
Gmina Kostomłoty położona jest w południowo-zachodniej części Polski. Przez gminę przebiegają najważniejsze w kraju szlaki komunikacyjne o znaczeniu międzynarodowym:

- autostrada A-4 (Berlin-Wrocław-Lwów)
- droga krajowa Nr 5 (Wrocław—Jelenia Góra-Praga).

Szlaki te krzyżując się tworzą węzeł drogowy KOSTOMŁOTY, będący klamrą łączącą duże aglomeracje miejskie: Wrocław, Legnica, Świdnica, Zagłębie Miedziowe (Lubin, Polkowice). W odległości 15 km od granic gminy znajduje się nowoczesny Port Lotniczy. Od południowej części gminy przebiega linia kolejowa WROCLAW-WAŁBRZYCH-JELENNIA GÓRA wraz ze stacją osobową oraz bocznica towarową w Kątach Wrocławskich.

Położenie gminy w tak atrakcyjnym miejscu daje szanse na lepszy rozwój gospodarczy i przyciąganie inwestorów tworzących dodatkowe miejsca pracy. Jako gmina rolnicza ma szanse na rozwój agroturystyki,

czemu sprzyjają walory krajobrazowe, szczególnie lasy i obiekty zabytkowe, a także życzliwość mieszkańców. Posiadamy atrakcyjną bazę architektoniczną. Niemalże w każdej z 27 miejscowości znajdują się obiekty zabytkowe.

Rysunek 1. Miejscowości w Gminie Kostomłoty.

Gmina leży w południowo-zachodniej części Niziny Śląskiej, w powiecie Średzkim woj. Dolnośląskie. Graniczy z 6-ma gminami: Środa Śl., Miękinia, Udanin, Żarów, Mietków i Kąty Wrocławskie. Położenie Gminy Kostomłoty na mapie Powiatu Średzkiego

Rysunek 2. Położenie Gminy Kostomłoty na mapie powiatu średzkiego.

Gmina Kostomłoty jest typowo rolniczą gminą o powierzchni 146,3 km² składająca się z 27 sołectw i dwóch przysiółków.

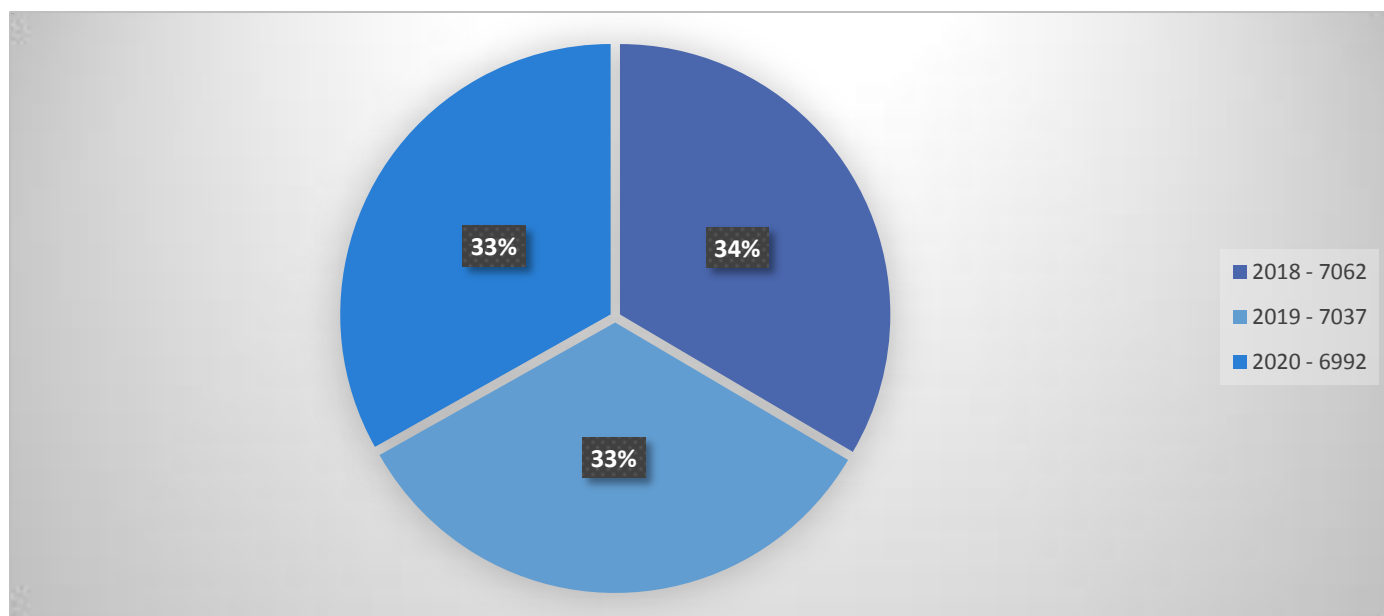
4.1 Sytuacja demograficzna gminy.

Jednym z istotnych uwarunkowań decydujących o przebiegu procesów rozwojowych gminy są czynniki demograficzne. Tempo rozwoju ludności i związane z tym zmiany struktury wieku w podstawowych grupach stanowią podstawę do formowania projektów i kierunków rozwoju społecznego gminy.

Na terenie gminy liczba ludności na dzień 13.12.2020 r. wynosiła – 6992 mieszkańców. Na przestrzeni lat 2018-2020 możemy zauważyć iż liczba ludności w gminie ulega zmniejszeniu.

W porównaniu do roku 2018 liczba ludności zmalała o 70 mieszkańców.

Wykres 1. Liczba ludności w gminie Kostomłoty w latach 2018 -2020

Źródło: UG Kostomłoty

Przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów jest w Gminie Kostomłoty ujemny i wynosi - 43 (stan na koniec 2020 roku). W 2018 i 2019 roku przyrost naturalny kształtował się również na poziomie ujemnym, natomiast w 2020 r uległ znacznemu zmniejszeniu.

Tabela 2. Przyrost naturalny w Gminie Kostomłoty na przestrzeni lat 2018-2020

	2018	2019	2020
Urodzenia żywe	69	66	45
Zgony	79	72	88
Przyrost naturalny	- 10	- 6	- 43

Źródło: UG Kostomłoty

W 2020 roku na terenie gminy zamieszkiwało 1354 osoby wieku do 18 roku życia, 73 osoby w wieku 19 lat, 4475 osób w wieku produkcyjnym i 1350 osób w wieku poprodukcyjnym.

4.2 Rynek Pracy.

Dane dotyczące liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w latach 2018-2020 w podziale na poszczególne kategorie zostały przedstawione w poniższej tabeli. Możemy zauważyć, iż udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie osób bezrobotnych na przestrzeni lat 2018-2020 ostatecznie uległ niewielkiemu zwiększeniu tj. z 42,7 % w 2018 r., na 46,7 % w 2019 r. i na 48,8 % w 2020 r. Jednocześnie zauważalne jest, że w roku 2019 znacznie spadła liczba osób bezrobotnych, natomiast być może w wyniku panującej od roku epidemii Covid-9 w roku 2020 zauważono ponowny wzrost osób bezrobotnych. Najmniejszą grupę osób bezrobotnych stanowią osoby młode w przedziale wieku do 25 r.ż. przy jednoczesnym wzroście osób długotrwale bezrobotnych. Jak wynika z tabeli zmniejszyła się też liczba bezrobotnych kobiet w stosunku do 2018 r. natomiast w przypadku mężczyzn zauważono znaczny wzrost w stosunku do 2019 r.

Tabela nr. 3 Liczba osób bezrobotnych na przestrzeni lat 2018-2020

	IV kw. 2018 r.	IV kw. 2019 r.	IV kw. 2020 r.
	liczba	liczba	liczba
ogółem	215	184	211
kobiety	109	87	98
mężczyźni	106	97	113
do 25 roku życia	21	19	28
do 30 roku życia	44	45	40
powyżej 50 roku życia	55	48	54
długotrwale bezrobotni	94	86	103

Źródło: Dane statystyczne Powiatowego Urzędu Pracy w Środzie Śląskiej

5. Wsparcie finansowe i pozafinansowe dla rodzin z dziećmi

Pomoc społeczna wg ustawy z dnia 12 marca 2014 r. o pomocy społecznej stanowi instytucję polityki społecznej mającej na celu pomoc osobom i ludziom w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych i doprowadzenie do usamodzielnienia. Główną jednostką wykonującą zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie Gminy Kostomłoty jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który jako jednostka organizacyjna umożliwia przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych tym, którzy nie są w stanie sami ich pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Odpowiedzialny jest za kreowanie lokalnej polityki społecznej, jest głównym inicjatorem działań o charakterze pomocowym, aktywizującym oraz integrującym różnorodne środowiska na rzecz wsparcia grup i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, ze szczególnym uwzględnieniem rodzin wychowujących małoletnie dzieci, zwłaszcza tych mających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

5.1 Wsparcie w ramach systemu pomocy społecznej

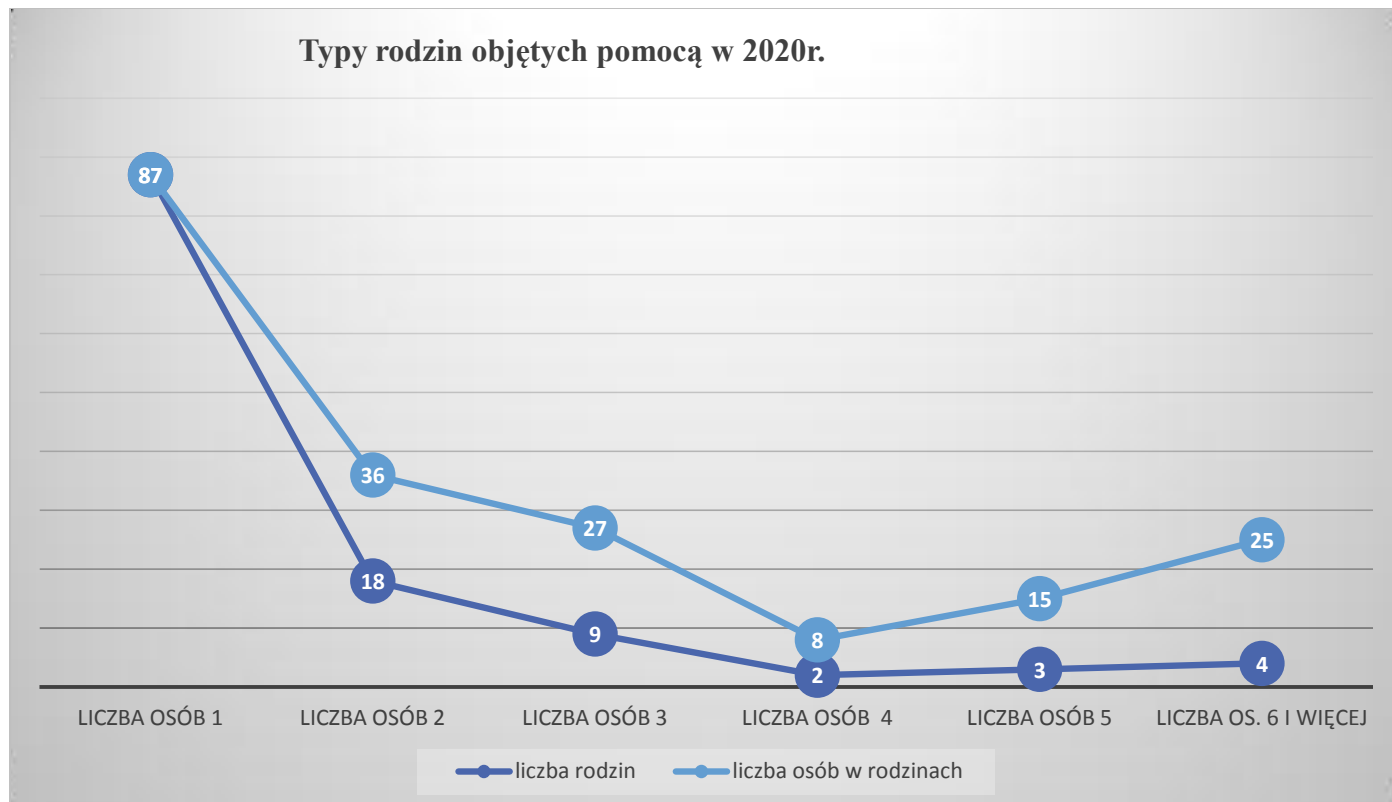
Na przestrzeni ostatnich trzech lat można zauważyć spadek liczby rodzin korzystających z systemu pomocy społecznej. Poniższa tabela przedstawia liczbę rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej. Jak obrazuje poniższa tabela to można zauważyć iż w roku 2020 osób ubiegających się o pomoc było najmniej. Natomiast przy takim spadku rodzin nie uległa zmniejszeniu praca socjalna świadczona na rzecz beneficjentów pomocy społecznej. To oznacza że praca socjalna przynosi efekty i część rodzin nie wymaga wsparcia finansowego, lecz wsparcia i pomocy w sferach życia codziennego.

Tabela 4. Liczba osób objętych pomocą społeczną w latach 2018-2020

rok	2018	2019	2020
Liczba rodzin objęta pomocą	103	113	85
Liczba rodzin objętych pracą socjalną	111	113	114
Liczba osób w rodzinach	184	183	131

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych sprawozdawczych MRPiPS-03

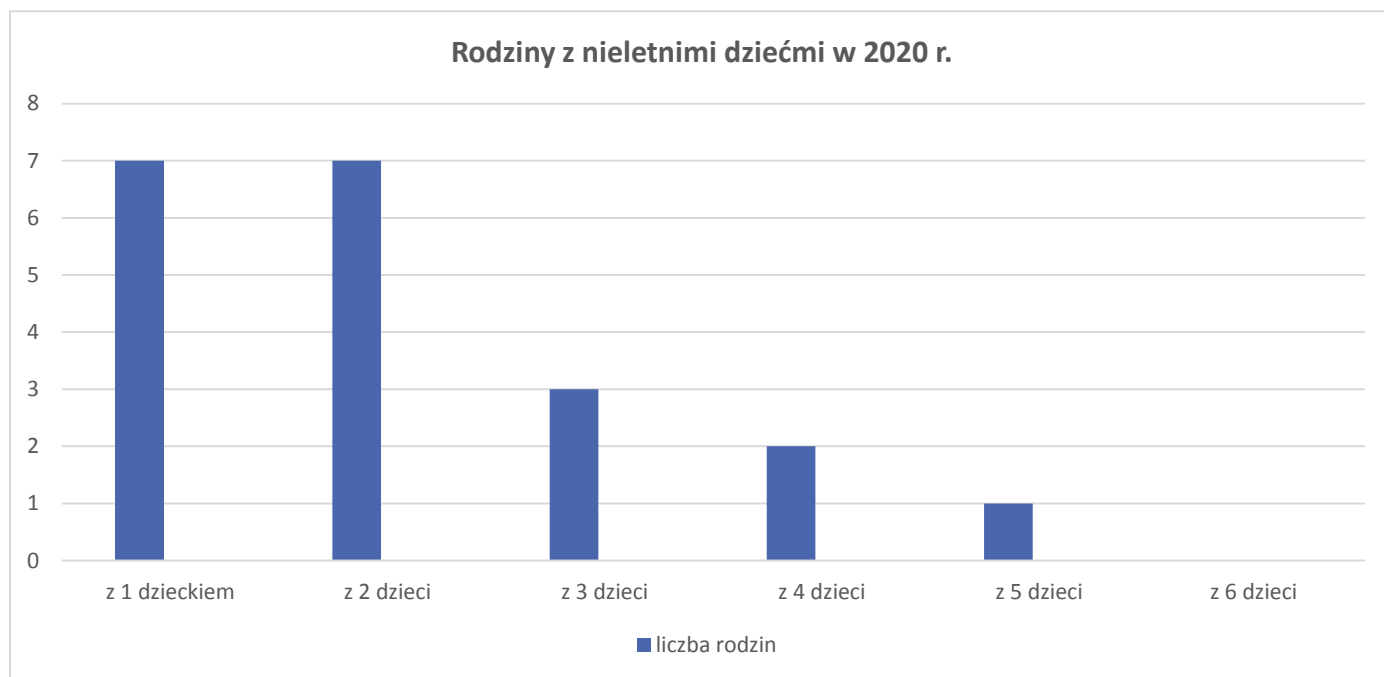
Wykres Nr 2. Typy rodzin korzystających z pomocy w roku 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych sprawozdanie MRPiPS-03

Analizując dane rodzin objętych pomocą wykres wyraźnie wskazuje, że największą grupą osób korzystających z pomocy są gospodarstwa jednoosobowe i dwuosobowe.

Wykres 3. Typy rodzin z uwzględnieniem liczby dzieci w 2020 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych sprawozdanie MRPiPS-03

Z powyższego wykresu można zauważyć, że z pomocy społecznej korzysta nieznaczna liczba rodzin. To również świadczy o tym, iż z roku na rok w gminie jest coraz mniej rodzin wielodzietnych. Dzierżyność spada, co potwierdza sytuacja demograficzna w gminie, a współczesne rodziny posiadają jedno lub dwoje dzieci.

Poniższa tabela przedstawia strukturę powodów przyznawania pomocy społecznej, które określone są w ustawie o pomocy społecznej na przestrzeni ostatnich lat. Powody przyznawania świadczeń mogą współwystępować ze sobą, wobec tego nie sumują się.

Tabela 5. Powodu udzielania pomocy społecznej w gminie

przyczyna	2018	2019	2020
Ubóstwo	46	47	42
Sieroctwo	0	0	0
Bezdomność	4	9	4
Potrzeba ochrony macierzyństwa; w tym: wielodzietność	3	0	4
	3	0	0
Bezrobocie	32	27	19
Niepełnosprawność	56	56	47

Długotrwała lub ciężka choroba	43	49	26
Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	19	21	7
Przemoc w rodzinie	0	1	1
Alkoholizm	7	6	6
Narkomania	1	1	1
Trudności po opuszczeniu zakładu karnego	1	2	2
Zdarzenie losowe	3	1	2
Sytuacja kryzysowa	0	2	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych sprawozdanie MRPiPS-03

Na podstawie powyższej tabeli można zauważyć, że największą grupę beneficjentów stanowią osoby niepełnosprawne, potem długotrwale lub ciężko chore i bezrobotne. Niewielki odsetek stanowią rodziny wielodzietne lub te z problemami opiekuńczo wychowawczymi.

Z pomocy w postaci ciepłego posiłku lub świadczenia przyznanego na zakup posiłku lub żywności w 2020 r. skorzystało ogółem 22 osoby, w tym z posiłku 3 dzieci w wieku przedszkolnym i 6 dzieci w wieku szkolnym oraz 1 osoba dorosła. Natomiast ze świadczenia pieniężnego skorzystało 12 osób, w tym 2 dzieci w wieku przedszkolnym, 1 dziecko w wieku szkolnym i 9 osób dorosłych.

Ponadto ośrodek pomocy w ramach współpracy z Bankiem Żywności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa pozyskuje żywność dla mieszkańców gminy w formie paczek żywnościowych. Żywność głównie wydawana jest rodzinom wielodzietnym i osobom samotnym które spełniają kryterium dochodowe 200% dla rodzin i 220% dla osób samotnych.

5.2 Wsparcie w ramach systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Ustawa jasno określa podział kompetencji pomiędzy jednostkami i samorządami.

Do zadań gminy należy:

- opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny oraz rodzin zastępczych spokrewnionych;
- tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez: zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do

specjalistycznego poradnictwa, tworzenie i organizację zespołów interdyscyplinarnych wspierających rozwiązywanie problemów na rzecz dobra dziecka i rodziny, organizowanie szkoleń i tworzenie warunków dla działania rodzin wspierających, prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;

- zapewnienie dzieciom przebywającym w rodzinach zastępczych spokrewnionych właściwej opieki i wychowania;
- organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych spokrewnionych;
- wspieranie procesu usamodzielnienia oraz prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach socjalnych i mieszkaniach chronionych dla osób opuszczających spokrewnione rodziny zastępcze.

Asystent rodziny

Rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przysługuje pomoc w postaci wsparcia asystenta rodziny. Od lipca 2012 roku Ośrodek Pomocy Społecznej zatrudnia asystenta rodziny, którego zadaniem jest wspieranie rodziny, wychowującej małoletnie dzieci w przezwyciężaniu trudności opiekuńczo-wychowawczych. Zawód ten został powołany do życia, aby zapobiegać pogłębianiu się trudności w rodzinie, w wyniku których dziecko mogłoby zostać umieszczone przez sąd rodzinny i opiekuńczy poza rodziną biologiczną.

Tabela 6. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2018-2020

Rok	Liczba asystentów	Liczba rodzin	Liczba dzieci w rodzinach
2018	1	11	22
2019	1	14	38
2020	1	13	30

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych

Czasookres pracy z asystentem wynosi średnio powyżej 1 roku.

Główne problemy, z jakimi borykały się rodziny objęte opieką i wsparciem asystenta rodziny:

- bardzo niskie i niskie umiejętności opiekuńczo-wychowawcze,
- brak stałego zatrudnienia,
- zaburzenia o podłożu psychicznym dzieci i rodziców,
- zaburzenia zachowania u dzieci,
- kryzysy rodzinne,
- uzależnienie od alkoholu, przemoc w rodzinie,
- problemy szkolne i młodzieży, hejt,
- trudności finansowe rodzin.

Rodziny zastępcze

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej stanowi, że w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców, zostaje ono umieszczone w pieczy zastępczej. Piecza zastępcza może być sprawowana w formie:

- 1) rodzinnej,
- 2) instytucjonalnej.

Przez rodzinną pieczę zastępczą rozumie się rodziny zastępcze (spokrewnione, niezawodowe, zawodowe) oraz rodzinne domy dziecka.

Instytucjonalna piecza zastępcza to: placówki opiekuńczo-wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, interwencyjne ośrodki preadopcyjne.

W pieczy zastępczej z terenu gminy na dzień 31 grudnia 2020 roku przebywało 11 dzieci w tym troje w placówce opiekuńczo wychowawczej. W roku 2018 w pieczy zastępczej przebywało również 11 dzieci, a w 2019 r. było ich 10.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nałożyła na gminy obowiązek partycypowania w kosztach związanych z umieszczeniem po 1 stycznia 2012 roku dziecka w szeroko rozumianej pieczy zastępczej. Koszty kształtują się na poziomie:

- 10% wydatków poniesionych na opiekę i wychowanie dziecka w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 30% wydatków poniesionych na opiekę i wychowanie dziecka w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 50% wydatków poniesionych na opiekę i wychowanie dziecka w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Poniższa tabela przedstawia wydatki poniesione przez gminę Kostomłoty za pobyt dzieci w pieczy zastępczej na przestrzeni 2018-2020.

Tabela 7. Koszty poniesione przez gminę w latach 2018-2020

Rok	Ilość dzieci w pieczy	Wydatki poniesione przez gminę
2018	11	95 735,59
2019	10	122 186,71
2020	11	149 438,87

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ośrodka pomocy

Powyższa tabela pokazuje nam, jak w ostatnich latach wzrosły koszty utrzymania dzieci w pieczy zastępczej. Najbardziej kosztowne jest utrzymanie trójki dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej tj, w placówce opiekuńczo wychowawczej.

5.3 Wsparcie w ramach świadczeń rodzinnych, 500+, 300+. Fundusz alimentacyjny, karta dużej rodziny

Tabela 8. Liczba osób korzystających ze świadczeń rodzinnych w latach 2018 -2020

Rodzaj świadczeń	2018		2019		2020	
	Liczba świadczeń	kwota	Liczba świadczeń	kwota	Liczba świadczeń	kwota
Zasilki rodzinne	229	890 354,00	174	740 541,00	135	589 263,00
Jednorazowa zapomoga z tyt. urodzenia dziecka	44	44 000,00	39	39 000,00	37	37 000,00
Jednorazowe świadczenie z ustawy "Za Życiem"	0	0	0	0	1	4 000,00
Świadczenie rodzicielskie	9	100 445,00	9	98 938,00	9	94 061,00
Fundusz alimentacyjny	39	233 300,00	35	204 600,00	27	179 900,00
Świadczenia wychowawcze 500+	683	4 241 468,02	1253	5 773 678,77	1208	7 357 584,18
Dobry start 300+	848	254 400,00	871	261 300,00	843	252 900,00
Karta dużej rodziny	54	x	168	x	93	x

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań ośrodka pomocy

Zwracając uwagę na powyższą tabelę można zauważyć, że z powodu niskiej diety oraz kryterium w świadczeniach rodzinnych znacznie spada liczba świadczeń, co oznacza spadek rodzin korzystających z tej formy pomocy. Również na przełomie analizowanych lat spadła ilość osób korzystających z funduszu alimentacyjnego oraz z jednorazowej zapomogi z tyt. urodzenia dziecka.

Natomiast po wprowadzeniu zmian w świadczeniach wychowawczych tzn. zniesienia kryterium dla wszystkich rodzin z dziećmi do 18 r.ż. spowodowało znaczny wzrost osób ubiegających się o powyższe wsparcie.

W latach 2018-2020 rodziny miały możliwość skorzystania z pomocy w postaci świadczenia „Dobry Start”, którego celem jest wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i uczniów, niezależnie od kapitału społecznego, materialnego (dochodu rodziny) i kulturowego rodziny, do ukończenia:

- przez dziecko lub osobę uczącą się 20 roku życia,
- przez dziecko lub osobę uczącą się 24 roku życia – w przypadku dzieci lub osób uczących się, legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności.

Program „Dobry Start” ma charakter powszechny, wysokość świadczenia 300 zł jednorazowo dla każdego ucznia rozpoczynającego rok szkolny, a rodziny otrzymały ww. wsparcie bez względu na dochód. Jak wskazują dane różnice w przyznanych świadczeniach pomiędzy prezentowanymi latami są minimalne.

Kolejnym wsparciem dla rodzin wielodzietnych jest Karta Dużej Rodziny, którą mogą otrzymać rodziny posiadające co najmniej trójkę dzieci. Posiadacze KDR mogą na jej podstawie korzystać z różnych przysługujących im ulg. Karta Dużej Rodziny to system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin na

terenie całego kraju w instytucjach publicznych jak i w prywatnych firmach. KDR nie posiadają tylko rodzice, lecz także dzieci w tych rodzinach.

Z powyższej tabeli wynika, że najwięcej wydanych kart było w 2019 r. a to dlatego, że w tym roku wprowadzono dalsze uprawnienia dla tych rodzin (rodziców), co posiadali co najmniej trójkę dzieci pomimo, że obecnie są dorosłe. Karty dużej rodziny nabywają tylko rodzice dorosłych już dzieci.

Jest to też duże wsparcie dla rodzin wielodzietnych.

5.4 Interwencja kryzysowa i poradnictwo specjalistyczne

W 2020 roku z oferty poradnictwa specjalistycznego świadczonego przez specjalistów (psychologa, terapeutę uzależnień, prawników, pracownika socjalnego, asystenta rodziny) skorzystało ogółem 101 rodzin, w tym 20 rodzin z małoletnimi dziećmi, u których problemem dominującym był problem przemocy domowej oraz problem słabych kompetencji wychowawczych. Liczba konsultacji i porad w ramach specjalistycznego poradnictwa przedstawia się następująco: porady psychologiczne – 97 porad dla 16 rodzin, wizyty u terapeuty uzależnień 6 osób przy czym kontynuowały wizyty wielokrotnie, porady prawne udzielono 50 osobom, w tym w zakresie prawa rodzinnego – 15 porad, porady socjalne – dla 158 osób, porady rodzinne (asystent rodziny) – dla 15 rodzin.

Do interwencji kryzysowych należy zaliczyć procedury przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w których to główną rolę pełnią Niebieskie Karty, zgłaszane przez ofiary przemocy domowej.

Tabela nr. 9 Liczba założonych NK przez poszczególne uprawnione podmioty i zakończone przez ZI:

Podmiot	2018		2019		2020	
	wszczęte	zakończone przez ZI	wszczęte	Zakończone przez ZI	wszczęte	Zakończone przez ZI
GOPS	0	0	7	0	4	0
Policja	9	0	3	0	27	0
Oświata	0	0	0	0	0	0
Służba zdrowia	0	0	0	0	0	0
GKRPA	0	0	0	0	0	0
Razem	9	13	10	6	31	14

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań ośrodka pomocy

W 2018 roku pomoc otrzymało 61 osób, a grupy robocze, które zbierały się 71 razy pracowały z 22 rodzinami, w 2019 roku procedurą objęto 21 rodzin, a pomoc uzyskało 36 osób – to o 1 rodzinę więcej niż w 2018 roku. Natomiast w 2020 r. odnotowano znaczny wzrost NK, a pomocą zostało objętych 111 osób, w 37 rodzinach, a grupy robocze odbyły 109 spotkań.

W roku 2019 i 2020 wzrosła liczba założonych NK, możemy domniemać, iż powodem wzrostu może być panująca pandemia i problem przebywania w zamknięciu i ograniczeniu działalności przez członków rodzin.

6. Wsparcie w ramach systemu edukacji

Na terenie gminy działają cztery szkoły podstawowe, w których prowadzone są nowoczesne programy profilaktyczne, uczące postaw i umiejętności służących zdrowemu i trzeźwemu myśleniu. Realizowana profilaktyka pozwala zmniejszać zagrożenia takie jak: alkoholizm, narkomania, agresja, przestępczość. Prowadzona długofalowo i systemowo przyczynia się do zmiany postaw u dzieci i młodzieży oraz poprawia bezpieczeństwo w szkole i relacje w rodzinie.

1. Szkoła podstawowa w Kostomłotach wraz z przedszkolem,
2. szkoła podstawowa w Karczycach wraz z oddziałem przedszkolnym,
3. Szkoła podstawowa w Mieczkowie wraz z oddziałem przedszkolnym,
4. Szkoła podstawowa w Piotrowicach kl. I-III prowadzona przez stowarzyszenie wraz z przedszkolem.

Na terenie gminy działa również otwarty w 2020 r. żłobek w Kostomłotach na 60 miejsc.

Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące ilości uczniów w 2020 r. w placówkach oświatowych na terenie gminy.

Tabela 10. Dzieci w placówkach oświatowych na terenie Gminy Kostomłoty

	Rodzaj placówki	Liczba dzieci
1	Żłobek	60
2	Przedszkola	115
3	Szkoły podstawowe z oddziałami przedszkolnymi	616

Źródło: dane uzyskane z Centrum Usług Wspólnych w Kostomłotach

Gmina Kostomłoty przyznaje uczniom stypendia szkolne i pomoc materialną. Stypendia szkolne w 2020 roku zostały przyznane 44 uczniom w łącznej wysokości 75 764 zł (tabela 11). W porównaniu do lat poprzednich zmniejszyła się ilość dzieci korzystających z tego rodzaju pomocy, podobnie jak wydatki na ten cel.

Tabela 11. Wsparcie finansowe dla uczniów w latach 2018 –2020

Rok	Liczba osób	Kwota świadczeń
2018	65	100 589,00
2019	59	90 966,00
2020	44	75 764,00

Źródło: dane uzyskane z Centrum Usług Wspólnych w Kostomłotach

Z danych uzyskanych z Centrum Usług Wspólnych w Kostomłotach wynika, że na terenie gminy obowiązek szkolny realizuje 32 dzieci niepełnosprawnych, 14 dzieci jest dowożona przez przewoźnika do placówek oświatowych poza terenem gminy, a 5 dzieci dowożonych jest przez rodziców. Natomiast do szkół na terenie gminy uczęszcza 13 dzieci niepełnosprawnych.

Na terenie gminy nie funkcjonują placówki wsparcia dziennego, o których mowa w art. 18 i 24 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Natomiast funkcjonują 3 świetlice środowiskowe w

Zabłociu, Wichrowie i Jarząbkowice dwa lub trzy razy w tygodniu w godzinach popołudniowych. Do świetlic ogółem uczęszcza ok. 40 dzieci, z którymi prowadzone są różnego rodzaju zajęcia edukacyjne, dydaktyczne i manualne.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w ramach współpracy z Kuratorium oświaty co roku kwalifikuje 10 dzieci na kolonie letnie w miejsca wytypowane przez kuratorium.

Na terenie gminy Kostomłoty oraz w jej sąsiedztwie funkcjonują różnorodne instytucje i organizacje służące wsparciu i pomocy rodzinom i dzieciom.

Działania na rzecz rodziny w gminie Kostomłoty podejmowane są między innymi przez:

- Urząd Gminy w Kostomłotach,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kostomłotach (Zespół Interdyscyplinarny, asystent rodziny, punkt konsultacyjny, pracownicy socjalni),
- Gminna Komisja Rozwiązywania problemów Alkoholowych,
- Gminny Ośrodek Kultury w Kostomłotach,
- Komisariat Policji w Kostomłotach,
- Szkoła Podstawowa w Kostomłotach z przedszkolem,
- Szkoła Podstawowa w Mieczkowie z oddziałem przedszkolnym,
- Szkoła Podstawowa w Karczycach z oddziałem przedszkolnym,
- Szkoła Podstawowa w Piotrowicach z przedszkolem, prowadzona przez stowarzyszenie,
- Zakład Usług Medycznych w Kostomłotach,
- Biblioteki w Kostomłotach, Osieku i Wilkowie Śr.
- Organizacje pozarządowe jak ZLS – kluby sportowe
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Śląskiej,
- Poradnia psychologiczno- pedagogiczna w Środzie Śląskiej,
- Bank Żywności we Wrocławiu.

7. Analiza SWOT

Analiza SWOT opiera się na wspólnym usystematyzowaniu posiadanych informacji z danego obszaru, poprzez przyporządkowanie ich do jednej z czterech grup (mocne strony słabe strony, szanse i zagrożenia). Dzięki takiemu postępowaniu, z całego posiadanego zasobu informacji, zostają wyodrębnione i zidentyfikowane te, które są istotne strategicznie. Analiza SWOT bywa stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego. W przypadku Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Kostomłoty na lata 2020-2022 stanowi ona efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu wspierania rodziny oraz szans, jakie przed nimi stoją, a także potencjalnych zagrożeń. Pozwala oszacować

potencjał oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej.

Tabela 12. Analiza SWOT systemu wsparcia rodziny funkcjonującego na terenie Gminy Kostomłoty.

Mocne strony	Słabe strony
- diagnozowanie sytuacji rodzin na terenie gminy, - funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego, - funkcjonowanie punktu informacyjno-konsultacyjnego dla osób nadużywających alkoholu, - zapewnienie wsparcia asystenta rodziny, - zaangażowanie wielu podmiotów w działania na rzecz dzieci i rodziny – GOPS, szkoły, przedszkola, żłobek, ośrodek zdrowia, GKRPA GOK, biblioteki, kuratorzy zawodowi i społeczni, kluby sportowe itp. - doświadczenie, wiedza i kwalifikacje pracowników instytucji działających na rzecz rodziny, - realizowanie działań związanych z udzielaniem pomocy żywnościowej oraz dożywianiem dzieciom i młodzieży, - ogólnopolska karta dużej rodziny, - dostępność usług psychologa, terapeuty, radcy prawnego, pomocy socjalnej, - zajęcia w GOK dedykowane dzieciom i możliwości rozwoju talentów, - zawodowe rodziny zastępcze.	- bierna postawa wobec problemów występujących w rodzinie, niechęć do pomocy, - utrudniony dostęp do psychiatrii dziecięcej, mediacji - brak organizacji pozarządowych działających na rzecz dziecka i rodziny, - brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych, odrzucenie autorytetu szkoły, nauczyciela, - wyuczona bezradność i roszczeniowość, uzależnienie od pomocy instytucjonalnej (głównie finansowej) oraz brak współpracy ze strony rodzin w zakresie rozwiązywania problemów, - brak zainteresowanych osób chcących pełnić funkcję rodziny zastępczej lub rodzinnych domów dziecka, - brak rodzin wspierających, o których mowa w ustawie o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej, - ograniczone zasoby lokalowe w gminie (brak mieszkań socjalnych, ograniczona liczba mieszkań komunalnych), - słaba współpraca i brak wypracowanego dobrego, skutecznego systemu przepływu informacji pomiędzy jednostkami samorządowymi a organizacjami pozarządowymi pracującymi na rzecz rodziny i dziecka, - brak miejsc wspólnego spędzania czasu dla rodzin w części miejscowości gminy.
Szanse	Zagrożenia
- rosnące wsparcie finansowe dla rodzin o charakterze socjalnym, - wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę, - realizacja rządowych programów i możliwość pozyskiwania funduszy unijnych, - edukacja rodziców, w szczególności poprzez	- brak stabilności przepisów w zakresie wspierania rodziny i systemu pomocy społecznej oraz innych, - zjawisko długotrwałego bezrobocia oraz marginalizacji społecznej osób bezrobotnych, - zjawisko atomizacji rodziny, osłabienia więzi rodzinnych, hermetyzacja rodziny,

radzenie sobie ze stresem, agresją bezzadnością, zarządzanie budżetem domowym, - rozwój usług społecznych i socjalnych, - rosnące znaczenie w skali kraju polityki prorodzinnej, polityki senioralnej oraz działań skierowanych do osób niepełnosprawnych,	przerzucanie odpowiedzialności za wychowanie i edukację na dzieci na Państwo i instytucje, - zanik więzi i tradycji rodzinnych, - rozpad związków (rozwoły, separacje, wyjazdy za granicę), - wzrost kosztów utrzymania rodzin, - wzrost patologicznych zachowań wśród dzieci i młodzieży konsumpcjonizm, narastająca przemoc, - uzależnienie członków rodziny od alkoholu, hazardu, internetu, środków odurzających, - Stereotypowe postrzeganie instytucji Pomocowych.
--	--

8. Cele i zadania program

OBSZARY PROBLEMOWE Działania w zakresie wspierania rodziny dotyczą następujących obszarów problemowych:

- Wsparcia rodzin z dziećmi w prawidłowym wypełnianiu funkcji wychowawczej,
- Podejmowania działań profilaktycznych i edukacyjnych na rzecz rodziny,
- Koordynacji działań różnych instytucji działających ze środowiskami dysfunkcyjnymi,
- Zmniejszania skali zjawisk zaburzających prawidłowe funkcjonowanie rodziny tj.: bezrobocie, ubóstwo, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, nieumiejętność prowadzenia gospodarstwa domowego, uzależnienia, przemoc, brak kompetencji rodzicielskich.

ADRESACI PROGRAMU Program skierowany jest do wszystkich rodzin i dzieci zamieszkałych na terenie Gminy Kostomłoty a w szczególności:

- Rodzin zagrożonych umieszczeniem dzieci w rodzinie zastępczej,
- Rodzin którym zostały odebrane bądź ograniczone prawa rodzicielskie,
- Rodzin dysfunkcyjnych,
- Rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo - wychowawczej

Cel główny:

Wsparcie rodzin poprzez prowadzenie działań i tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych. Rozwój systemu wsparcia rodziny skoncentrowanego na realizacji działań profilaktycznych oraz skutecznej interwencji.

Cel główny będzie realizowany poprzez cele szczegółowe:

Cele szczegółowe:

1. Zapewnienie rodzinom stabilizacji i poczucia bezpieczeństwa socjalnego.
2. Zapewnienie niezbędnych zasobów ludzkich, organizacyjnych i finansowych w budowaniu i utrzymaniu systemu wspierania rodziny.
3. Poprawa jakości opieki sprawowanej przez rodziców.

Realizatorzy i partnerzy projektu.

Do realizacji programu zostaną zaangażowane następujące instytucje:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- Punkt Informacyjno – Konsultacyjny dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin,
- Policja,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Szkoły i przedszkola,
- Placówki służby zdrowia,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- Powiatowy Urząd Pracy,
- Placówki Wsparcia Dziennego – świetlice środowiskowe,
- Gminny Ośrodek Kultury.

9. Harmonogram realizacji Gminnego programu wspierania rodziny

I. Zapewnienie rodzinom stabilizacji i poczucia bezpieczeństwa socjalnego.			
Działanie/zadanie	Wskaźniki	Realizatorzy i partnerzy	Termin realizacji
Udzielenie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej	- ilość rodzin objętych wsparciem, - kwoty udzielonego wsparcia - ilość i rodzaj pomocy rzeczowej	GOPS Kostomłoty, organizacje pozarządowe, sklepy	2021 -2023 na bieżąco
Świadczenie pomocy w postaci posiłków w ramach programu” Posiłek w szkole i w domu” na lata 2021-2023	- ilość dzieci objętych wsparciem w formie posiłków - ilość rodzin z dziećmi objętych pomocą finansową na zakup	GOPS Kostomłoty	2021 -2023 na bieżąco

	posiłku lub żywności		
II. Zapewnienie niezbędnych zasobów ludzkich, organizacyjnych i finansowych w budowaniu i utrzymaniu systemu wspierania rodziny.			
Monitorowanie sytuacji zdrowotnej i edukacyjnej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych	- ilość dzieci monitorowanych pod względem zdrowotnym - ilość dzieci monitorowanych pod względem edukacyjnym	GOPS Kostomłoty i szkoły, partnerzy	2021 -2023 raz w roku
Motywowanie członków rodziny do podejmowania działań na rzecz niwelowania własnych dysfunkcji np. podjęcia terapii leczenia uzależnień, terapii dla ofiar i sprawców przemocy domowej	- ilość osób objętych wsparciem psychologa - ilość osób objętych terapią uzależnień - ilość rodzin, osób objętych procedurą NK - ilość osób skierowanych na leczenie odwykowe	GOPS Kostomłoty, psycholog, Zespół Interdyscyplinarny, GKRPA, punkt informacyjno-konsultacyjny	2021 -2023 na bieżąco
Poradnictwo specjalistyczne i praca socjalna świadczona przez pracowników socjalnych, asystenta rodziny, psychologa oraz terapeuty	- ilość udzielonych porad psychologicznych - ilość udzielonej pracy socjalnej - ilość rodzin z dziećmi objętych wsparciem asystenta rodziny - ilość osób objętych pomocą terapeuty uzależnień	GOPS Kostomłoty, psycholog, terapeuta uzależnień	2021 -2023 na bieżąco
Finansowanie zatrudnienia asystenta rodziny zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	- ilość asystentów - ilość rodzin objętych wsparciem asystenta	GOPS Kostomłoty, asystent rodziny	2021 -2023 na bieżąco
Współpraca z kuratorami zawodowymi i społecznymi, policją, szkołami, przedszkolami w celu wypracowania wspólnych działań profilaktycznych	- ilość działań z podmiotami - ilość spraw objętych wspólnymi działaniami	GOPS, Sąd rodzinny, kuratorzy, szkoły, przedszkola	2021 -2023 na bieżąco
Tworzenie rodzin wspierających	- ilość rodzin	GOPS	2021-2023
Kierowanie dzieci do placówek wsparcia dziennego (światlic środowiskowych)	- ilość dzieci zagrożonych uczestniczących w zajęciach na świetlicach	GOPS, UG, opiekunowie świetlic	2021-2023
Finansowanie pobytu dzieci umieszczonych w pieczy	- ilość dzieci umieszczonych w pieczy	UG, GOPS	2021-2023 na bieżąco

zastępczej	zastępczej i placówkach stacjonarnych - koszty poniesione na pieczę zastępczą		
III. Poprawa jakości opieki sprawowanej przez rodziców.			
Prowadzenie spotkań rodzin uwikłanych w problemy opiekuńczo wychowawcze, zagrożonych umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej	- ilość spotkań z rodzinami	GOPS Kostomłoty	2021 -2023
Kierowanie osób uzależnionych na leczenie	- ilość osób w rodzinach skierowanych na leczenie	GOPS, GKRPA, ZI	2021 -2023
Udział rodzin w warsztatach kompetencji wychowawczych	- ilość rodzin uczestniczących w warsztatach	GOPS, psycholog	2021-2023 na bieżąco
Działanie Z.I. na rzecz rodzin w których występuje problem przemocy	- ilość rodzin z dziećmi objętych procedurą NK - ilość rodzin z dziećmi objętych wsparciem ZI	GOPS , Zespół interdyscyplinarny	2021 -2023 na bieżąco
Podnoszenie kompetencji pracowników wykonujących zadania w obszarze wsparcia rodzin	- ilość przebytych szkoleń, kursów - liczba osób uczestniczących w szkoleniach, kursach	GOPS, szkoły, przedszkola	2021-2023 na bieżąco

Efekty programu.

W wyniku przeprowadzonych działań przewidziane jest osiągnięcie następujących efektów:

Polepszenie sytuacji dziecka i rodziny.

Wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa dziecka i rodziny.

Poprawa funkcjonowania rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.

Zminimalizowanie umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.

Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych celem zapobiegania powstawaniu sytuacji kryzysowych.

Poprawa jakości funkcjonowania rodziny.

Wzrost świadomości społeczeństwa na temat prawidłowego funkcjonowania rodziny i poprawnych relacji rodzinnych.

Umożliwienie dzieciom umieszczonych w pieczy zastępczej powrotu do rodziny naturalnej poprzez przywrócenie jej prawidłowych funkcji.

Rozwój efektywnej współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami realizującymi program wspierania rodziny.

10. Finansowanie Gminnego Programu Wspierania Rodziny

Źródłem finansowania działań własnych Gminy Kostomłoty, ujętych w Gminnym Programie Wspierania Rodziny dla Gminy Kostomłoty na lata 2021 – 2023 jest budżet Gminy.

Wśród innych źródeł finansowania wskazać można m.in.:

- środki krajowe pochodzące z budżetu państwa (np. w ramach realizacji zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, środki programów krajowych),
- środki finansowe pochodzące z funduszy europejskich dostępne w ramach nowej perspektywy finansowej 2014-2020 oraz środki finansowe pochodzące z funduszy europejskich dostępne w ramach nowej perspektywy finansowej 2021-2027,
- udział finansowy/ rzeczowy partnerów lokalnych i ponadlokalnych, krajowych i zagranicznych we wspólnie podejmowanych inicjatywach – adekwatny do posiadanych możliwości oraz korzyści osiągniętych dzięki współdziałaniu.

11. Ewaluacja, monitoring i ocena projektu.

Monitoring ma na celu zapewnienie zgodności realizacji Programu z założeniami i celami wcześniej zatwierdzonymi w dokumentach programowych.

Monitoring i ewaluacja realizacji Gminnym Programie Wspierania Rodziny dla Gminy Kostomłoty na lata 2021 – 2023 pozwoli na skuteczne wdrażanie założeń programowych, uzupełnianie treści Programu o bieżące i nowe kierunki działań, dostosowujące go do wymogów odbiorców oraz zmian zachodzących w otoczeniu zewnętrznym i wewnętrznym realizowanych celów.

Ocena realizacji programu dokonywana będzie przede wszystkim w oparciu o określone mierniki/wskaźniki, związane ze zbieraniem i analizą odpowiednich danych statycznych przez realizatorów programu.

Program będzie na bieżąco poddawany przeglądowi oraz aktualizacji, a koordynacja w tym zakresie będzie spoczywać na Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Kostomłotach.

Monitoring będzie dotyczył:

- celów i rezultatów Programu,
- określenia stopnia zgodności realizacji celów i rezultatów Programu,
- sygnalizowania pojawiających się problemów,
- doskonalenia realizacji Programu, poprzez dostarczanie informacji służących zwiększeniu jego efektywności.

W terminie do 31 marca każdego roku przedstawione będzie przez Wójta Gminy Kostomłoty Radzie Gminy Kostomłoty roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny.

Ewaluacja z kolei będzie mieć charakter usprawniający i wskazujący kierunki ewentualnych zmian w zapisach programowych. Pozwoli na sprawdzenie efektywności i skuteczności przyjętych założeń oraz sposobu wydatkowania środków przeznaczonych na ich realizację.

Uzasadnienie

Obowiązek opracowania i przyjęcia programu wspierania rodziny wynika z art. 176 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zgodnie zapisami ustawy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny jest zadaniem własnym gminy. Program uwzględnia działania niezbędne do realizacji wsparcia rodziny wynikające z ustawy oraz zdiagnozowanych potrzeb, określa działania ich wskaźniki oraz realizatorów. Program będzie stanowił podstawę do podejmowanych działań w obszarze wspierania dziecka i rodziny w latach 2021-2023.